

แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐาน ของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2*

อนุสรรา พูลคุ้ม¹

สายทิพย์ ยะพู่²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 2) เพื่อเสนอแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งหมด 12 คน แบ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่ามีความแตกต่างจากกรอบการดำเนินงานตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 คือรูปแบบในการกำหนดกรอบการดำเนินงานมี 2 ปัจจัย ได้แก่ การบริหารแบบแบ่งฝ่ายงาน และการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จตามมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้เพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ของสถานศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องทั้ง 8 องค์ประกอบ

แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 มีการจัดสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับขนาดของสถานศึกษา, แนวทางการดำเนินงานที่แตกต่างกัน พบว่า การประเมินคุณภาพภายในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษาให้ปฏิบัติตามกรอบการดำเนินงาน 2 ปัจจัย ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทขนาดของสถานศึกษาให้ปรับระดับการปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกัน โดยนำกระบวนการ PDCA มาประยุกต์ใช้ ทบทวนในแต่ละองค์ประกอบมีการตรวจสอบ ปรับปรุงและพัฒนา ก่อนจะดำเนินงานในองค์ประกอบถัดไป ทั้งนี้สถานศึกษาทุกขนาดสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องและบรรลุตามเป้าหมาย

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพภายใน, มาตรฐานโรงเรียนต้นแบบ, โรงเรียนต้นแบบ

* วิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2559

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, E-mail: anusara216@hotmail.com

² อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Guidelines for the Procedure of Internal Quality Assurance According to School Standards of Model School under the Office of Nakhon Sawan Primary Education Service Area 2*

*Anusara Phoolkum*¹

*Saythit Yafu*²

Abstract

The objectives of this study were 1) to study condition for the procedure of internal quality assurance according to school standards of model school under the Office of Nakhon Sawan Primary Education Service Area 2 and 2) to propose guidelines for the procedure of internal quality assurance according to school standards of model school under the Office of Nakhon Sawan Primary Education Service Area 2. The target groups used in this study were school administrators and teachers who are responsible for the internal quality assurance of model school, two per school for a total of 12 people who were divided into four from two small schools, four from two medium schools and four from two large schools. The tool used to collect the data in this study was an interview form and data analysis was done using content analysis.

The results were as follows: The state of implementation of internal quality assurance according to school standards of model school under the Office of Nakhon Sawan Primary Education Service Area 2 has 2 factors that differ from the ministerial regulations, rules and the educational quality assurance B.E 2553 operation framework, namely organizing division of work and enhancement of learning outcomes. Each factor must take the schools' identity into consideration and has fixed standards, success goals and facilities for the continued development of education in 8 elements.

The focus group, established to recommend guidelines for the internal quality assurance operation, suggested that the difference in operation was related to the size of schools. The evaluation of internal quality assurance at the Education Service Area Office level and the school level must be carried out in accordance with the 2 factors of the operation framework taking into consideration the size of schools. The operating system levels school should be adjusted so that they have the same approach by using PDCA cycle in each element. Model schools should also check before operating the next element. Schools of all sizes can develop quality continuously and accomplish the objectives.

Keywords: Internal quality assurance, Standards of model school, Model school

---

* Research Article from thesis for Master of Education Program in Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University, 2015

¹ Student in Master of Education Program in Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University, Email: anusara216@hotmail.com

² Lecturer, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและได้รับการคาดหวังให้ทำหน้าที่ต่างๆ ที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นส่วนช่วยในการเพิ่มความเท่าเทียมกันในสังคมและเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างอาชีพ ซึ่งการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าจนสามารถเข้าสู่การแข่งขันในเวทีโลกนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการศึกษาของประเทศให้ได้ระดับมาตรฐานทั้งในระดับประเทศและสามารถเทียบเคียงสมรรถนะได้กับมาตรฐานของนานาชาติ ทั้งนี้แนวโน้มทางการศึกษาในโลกยุคปัจจุบันที่ไร้พรมแดนทางด้านข้อมูลข่าวสาร ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ อย่างรวดเร็วโดยต้องจัดการศึกษาให้ทันกับสถานการณ์โลกที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น (สุรศักดิ์ ปาเส, 2556, น. 5) ซึ่งการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นการประเมินการจัดการศึกษา เพื่อตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาโดยหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกสถานศึกษา เพื่อมุ่งให้การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาดียิ่งขึ้น ซึ่งต้องเริ่มต้นจากการที่สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายใน เพื่อวางแผนพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของตนเอง ดำเนินการปรับปรุงคุณภาพ มีการกำกับติดตามและมีระบบการประเมินตนเองก่อน ต่อจากนั้นจึงรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งการดำเนินการโดยพิจารณาตรวจสอบจากผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา การประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกจึงควรสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพราะต่างมุ่งมาตรฐานหรือคุณภาพที่คาดหวังให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2553, น. 2) ดังนั้นการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งกิจกรรมหนึ่งที่สถานศึกษาต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการบริหารสถานศึกษา เพราะการประกันคุณภาพเป็นการดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อให้หลักประกันว่าผลผลิตที่เกิดขึ้น คือ คุณภาพของผู้เรียนจะมีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาของชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1, 2557, น. 2)

การดำเนินงานการจัดการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ตามแผนปฏิบัติการที่ผ่านมา มีผลของการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 3 ปีการศึกษา 2557 จากการประเมิน 138 โรงเรียน มีโรงเรียนผ่านการรับรอง 70 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.73 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จะต้องได้รับการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะครูถือว่าเป็นหัวใจของการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนเพราะสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินงานในลักษณะของการผสมผสานระหว่างกระบวนการ

บริหารกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพให้ได้ผลผลิตคือ ผู้เรียนที่มีคุณภาพด้วย ตามหลักการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อการประเมินผล การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยบุคลากรของสถานศึกษา หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น ๆ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2, 2557, น. 31) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการควบคุมคุณภาพการศึกษา ส่งเสริม การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ (พ.ศ. 2559-2563) เพื่อให้นำไปสู่การบรรลุ มาตรฐานคุณภาพการเรียนรู้อย่างครบถ้วน ให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ และมีผล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สูงได้มาตรฐาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 2, 2557, น. 95)

ดังนั้นจากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องซึ่งจะนำไปสู่มาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพ การศึกษาจากภายนอกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียน ต้นแบบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2
2. เพื่อเสนอแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของ โรงเรียนต้นแบบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการควบคุมดูแล บังคับเกี่ยวกับคุณภาพ มีการตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมีมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพภายใน มีความสำคัญต่อ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษามี 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) เป็นกรอบเป้าหมายคุณภาพของสถานศึกษา เป็น ตัวชี้ทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำหรือก้าวสู่ความเป็นเลิศ 2) เป็นเครื่องมื่อ

ในการควบคุมคุณภาพสถานศึกษาในสังกัด 3) เป็นกลไกหรือเครื่องมือสำหรับนักประเมินหรือผู้รับผิดชอบประเมินผลภายในทั้งในสถานศึกษาหรือสำหรับหน่วยงานต้นสังกัด 4) เป็นกรอบคุณภาพเพื่อการตัดสินใจใช้บริการสถานศึกษา (สุพักตร์ พิบูลย์, 2556, น.7)

ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกให้สถานศึกษาดำเนินการโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งการดำเนินงานของสถานศึกษาให้สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการ ดังนี้ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, น.23)

องค์ประกอบที่ 1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นกระบวนการนำไปสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและเหมาะสมกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น เพื่อยกระดับการศึกษาของประเทศให้เกิดประโยชน์กับประชาชนไทยทุกคน ทั้งนี้สถานศึกษาต้องวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตรฐานคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด มาตรฐานของเขตพื้นที่การศึกษาอัครลักษณะของสถานศึกษา (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, น.25-31)

องค์ประกอบที่ 2 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นกระบวนการสร้างคุณภาพตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด ถือเป็นแผนระยะยาวที่สถานศึกษาจะต้องใช้เป็นแนวทางสำหรับการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ในการกำหนดโครงสร้างการพัฒนาในแต่ละด้านที่ตรงกับความต้องการยกระดับคุณภาพของการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, น.19-24)

องค์ประกอบที่ 3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา การจัดระบบสารสนเทศมีความสำคัญต่อการบริหารและการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยเฉพาะงานด้านวิชาการซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพ ผู้ปกครองและหน่วยงานต่างๆมักให้ความสนใจและต้องการทราบข้อมูลที่ถูกต้องรวดเร็ว เชื่อถือได้ ดังนั้นการจัดระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพราะจะต้องใช้ข้อมูลที่เป็นระบบ ทันสมัย ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, น. 40-48)

องค์ประกอบที่ 4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาต้องดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549, น.9-11)

องค์ประกอบที่ 5 การจัดให้มีการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการมุ่งเน้นในเรื่องของผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อนำผลจากการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ไปปรับปรุงและพัฒนา (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, น.19-21)

องค์ประกอบที่ 6 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กระทำโดยบุคลากรภายในหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง การประเมินภายในถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ เพื่อที่จะได้ทราบขีดความสามารถในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าบรรลุตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาหรือไม่ นำผลการประเมินไปแก้ไขข้อบกพร่องได้ทันที เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, น.13-17)

องค์ประกอบที่ 7 จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน การจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาถือเป็นรายงานประจำปีของสถานศึกษา ต้องจัดทำหลังจากการจัดการศึกษาผ่านไปแต่ละปี ทั้งนี้เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษานี้จะนำไปเป็นฐานข้อมูลและหลักฐานยืนยันการพัฒนาสถานศึกษาสำหรับรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, น.13-19)

องค์ประกอบที่ 8 จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาต้องดำเนินงานตามแนวทางการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามวงจร PDCA ในขั้นการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน เป็นขั้นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นข้อมูลเชื่อมโยงไปสู่ขั้นการปรับปรุงพัฒนา เพื่อเป็นพื้นฐานในขั้นการวางแผนพัฒนาทำให้วงจรคุณภาพ PDCA ขับเคลื่อนไปครบวงจรคุณภาพและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, น. 4-7)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ได้

ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 มี 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
3. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

กลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งหมด 12 คน ประกอบด้วย

โรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ โรงเรียนบ้านทุ่งตัน โรงเรียนบ้านมาบแก

โรงเรียนขนาดกลาง ได้แก่ โรงเรียนบ้านดอนจันทน์ โรงเรียนวัดคลองสองหนอง

โรงเรียนขนาดใหญ่ ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลลาดยาว โรงเรียนอนุบาลแม่เป็น(บ้านตลุกตาสาม)

จากผลการประเมินระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในระดับดีเยี่ยม ตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวมสูงสุด ทั้งนี้โรงเรียนดังกล่าวที่ได้รับการคัดเลือกจัดเป็นโรงเรียนต้นแบบ ในด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

ตัวแปรที่ศึกษา

สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ มี 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อวิจัย ชื่อ-สกุลผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ-สกุลผู้ถูกสัมภาษณ์ ตำแหน่ง วัน/เวลา/สถานที่ผู้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบทั้ง 8 องค์ประกอบ ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการสอบถามทางวาจาเชิงถาม-ตอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างวันที่ 8 - 19 กุมภาพันธ์ 2559 จากการสัมภาษณ์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลการสัมภาษณ์สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

ผู้วิจัยใช้การจัดสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ 7 คน โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่สามารถพูดคุยโต้ตอบในรูปแบบของการสนทนากลุ่ม ในการแสดงทัศนะสะท้อนถึงแนวทางการปฏิบัติ ได้แก่ รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จำนวน 1 คน, ศึกษานิเทศก์ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 2 คน, ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน, ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 1 คนและอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เรื่องสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เป็นแบบบันทึกลงความเห็นพิจารณาตรวจสอบใน 2 ลักษณะ คือ 1) ร่างแนวทางที่ผู้วิจัยนำเสนอหากเหมาะสมให้พิจารณาว่าคงเดิม 2) ร่างแนวทางที่ผู้วิจัยนำเสนอหากไม่เหมาะสมให้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในร่างเพื่อการปรับปรุงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ขอความอนุเคราะห์การสนทนากลุ่ม เพื่อเสนอแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ ในวันที่ 5 เมษายน 2559 เวลา 09.00 น. - 11.00 น. ณ ห้องประชุมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 2 ให้กับสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีแนวปฏิบัติเดียวกันตามบริบทของสถานศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

สรุปได้ว่าสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ดำเนินงานในรูปแบบการกำหนดกรอบการดำเนินงาน 2 ปีวิจัย ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการ 8 องค์ประกอบ

องค์ประกอบที่ 1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าสายชั้น

ตัวแทนครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้แทนชุมชน และจัดประชุมคณะกรรมการให้ทราบโดยภาพรวม ซึ่งทุกคนจะต้องรับรู้และมีส่วนร่วมกันทุกฝ่าย และคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานมีกรอบการดำเนินงาน 2 ปีวิจัย ได้แก่ การบริหารแบบแบ่งฝ่ายงาน (ผู้บริหารสถานศึกษา/หัวหน้างาน) และการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ครูผู้สอน) เพื่อพิจารณาในมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ให้สะท้อนอัตลักษณ์ของสถานศึกษาและกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จทุกมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบที่ 2 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา นำผลการดำเนินงานที่ผ่านมารวบรวมเป็นข้อมูลสารสนเทศในด้านเพื่อวิเคราะห์ในกระบวนการ SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (S,W) จำแนกปัจจัย 6 ด้าน เรียกว่า 2S4M และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (O,T) จำแนกปัจจัย 4 ด้าน เรียกว่า STEP

องค์ประกอบที่ 3 จัดระบบบริหารและสารสนเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดโครงสร้างหรือระบบบริหารสถานศึกษาได้ 7 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารบุคคล กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารงานทั่วไป กลุ่มงานเทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มงานตรวจสอบภายในและกลุ่มงานกิจการนักเรียน โดยกำหนดผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ความสามารถตามกลุ่มงานให้มีความชัดเจนที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

องค์ประกอบที่ 4 ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ทั้งนี้จำแนกแผนย่อยได้แก่ แผนปฏิบัติงานของกลุ่มงาน แผนปฏิบัติงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้และแผนปฏิบัติงานส่วนบุคคล ซึ่งสามารถติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน

องค์ประกอบที่ 5 จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา คณะกรรมการดำเนินงานในการติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ประกอบด้วย คณะกรรมการ 3 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, รองผู้อำนวยการสถานศึกษา, หัวหน้างาน ชุดที่ 2 หัวหน้าโครงการ/กิจกรรม ชุดที่ 3 หัวหน้าสายชั้น ทั้งนี้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาเพิ่มเติมจำนวน 1 ชุด คือผู้แทนของชุมชน/ท้องถิ่นในการสนับสนุนการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 6 จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในมีจำนวน 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 คณะกรรมการประเมินแต่ละมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ ตามที่ได้รับมอบหมาย แล้วนำผลการประเมินมาสรุปภาพรวมของสถานศึกษา ชุดที่ 2

คณะกรรมการการประเมินคุณภาพภายในไม่น้อยกว่า 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต้นสังกัด จำนวน 1 คน

องค์ประกอบที่ 7 จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาจัดทำ รายงานประจำปีซึ่งสืบเนื่องมาจากการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษารวบรวมข้อมูล สารสนเทศจากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีครอบคลุมทุก มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จากนั้นเขียนรายงานที่สะท้อนการดำเนินงาน สรุปผลการดำเนินงาน และแนวทางการพัฒนาในปีการศึกษาถัดไป

องค์ประกอบที่ 8 จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมาย สถานศึกษานำผลการ ประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาจากการประเมินตนเองและหน่วยงานต้นสังกัดมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารและการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นการพัฒนาการจัดการ ศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้หากการดำเนินงานไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด สถานศึกษาร่วมกันวิเคราะห์และ ทบทวนกระบวนการดำเนินงานย้อนกลับตั้งแต่องค์ประกอบที่ 1-8 โดยใช้กระบวนการ PDCA ในแต่ละ องค์ประกอบ เป็นการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์แสดงความ คิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ในการจัดสนทนากลุ่มมาสังเคราะห์เป็นแนว ทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบให้กับ สถานศึกษาทุกขนาด สรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตาม มาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบตามกระบวนการ 8 องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 2 จัดทำ แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา, องค์ประกอบที่ 7 จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และองค์ประกอบที่ 8 จัด ให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้ง 3 องค์ประกอบนี้สถานศึกษาทุกขนาดสามารถ ดำเนินงานตามแผนงานที่แต่ละสถานศึกษากำหนดได้

ส่วนองค์ประกอบที่ 1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีแนวทาง ดังนี้ สถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและ หัวหน้างาน ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับรู้ร่วมกันเกี่ยวกับมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 จัดระบบบริหารและสารสนเทศ มีแนวทาง ดังนี้ สถานศึกษาจัดโครงสร้างการบริหาร 4 งาน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป ซึ่งจัดให้ทุกกลุ่มงาน/ฝ่ายงานมีระบบข้อมูลสารสนเทศให้ชัดเจนจากการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม

องค์ประกอบที่ 4 ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีแนวทาง ดังนี้ สถานศึกษาดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีปฏิทินปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม

องค์ประกอบที่ 5 จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีแนวทาง ดังนี้ สถานศึกษาคณะกรรมการการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีคณะกรรมการ 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 คณะกรรมการระดับผู้ปฏิบัติ (หัวหน้าโครงการ/กิจกรรม)

ชุดที่ 2 คณะกรรมการระดับสถานศึกษา (ผู้บริหารสถานศึกษา/หัวหน้างาน)

องค์ประกอบที่ 6 จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีแนวทาง ดังนี้ สถานศึกษาดำเนินการประเมินคุณภาพภายใน ให้ประเมินตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา/ตัวบ่งชี้ เพราะจะสะท้อนภาพความสำเร็จอย่างชัดเจน ทั้งนี้สถานศึกษาได้กำหนดผู้ประเมิน โดยที่ครูทุกคนต้องประเมินตนเองซึ่งประเมินมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาทั้ง 15 มาตรฐานแล้วนำมาสังเคราะห์ร่วมกันเป็นผลสรุปของสถานศึกษา จากนั้นจะมีคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในอย่างน้อย 3 คนและผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้ประเมินคุณภาพภายในด้วย

จากแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบใน 5 องค์ประกอบดังกล่าวเป็นการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 มีขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันจึงมีการปรับแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทในแต่ละสถานศึกษา โดยยึดกรอบการดำเนินงาน 2 ปีวิจัยเพื่อเป็นแนวปฏิบัติในทางเดียวกัน โดยนำกระบวนการ PDCA มาประยุกต์ใช้ทบทวนในแต่ละองค์ประกอบมีการตรวจสอบ ปรับปรุงและพัฒนา ก่อนจะดำเนินงานในองค์ประกอบถัดไป ทั้งนี้สถานศึกษาทุกขนาดสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องและบรรลุตามเป้าหมาย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายเพิ่มเติม ดังนี้

1. ผลการวิจัยสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ เป็นการดำเนินงานตามกรอบของกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 องค์ประกอบ แต่มีแนวคิดและวิธีการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในเพิ่มเติมจากกรอบการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาใช้กรอบการดำเนินงาน 2 ปีจัดเป็นแนวทางการดำเนินงานและกระบวนการ PDCA มาประยุกต์ใช้แต่ละองค์ประกอบ เพื่อเป็นการพัฒนางาน พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการประเมินผลตามมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับวีระยุทธ ชาติกาญจน์ (2552, น.75) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและนำวงจรคุณภาพของเดมมิงกระบวนการ P-D-C-A มาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาประยุกต์ใช้ในขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

แนวคิดและวิธีการดำเนินงานเพิ่มเติมในกระบวนการทั้ง 8 องค์ประกอบของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนต้นแบบ มีประเด็นดังนี้ 1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ยังคงมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 มาตรฐานไว้และได้กำหนดกรอบการดำเนินงานเพิ่มเติมให้มีความครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา ได้แก่ การบริหารแบบแบ่งฝ่ายงาน (ผู้บริหารสถานศึกษา/หัวหน้างาน) และการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ครูผู้สอน) เพื่อพิจารณาในมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ให้สะท้อนอัตลักษณ์ของสถานศึกษาและกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จทุกมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ ทั้งนี้เป็นการดำเนินงานไปสู่ทิศทางที่ชัดเจนตามเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับฉัฐพล ชุมวรฐายี (2545, น.15-17) กล่าวว่า การกำหนดมาตรฐานการศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาตรฐานทั้งด้านผลผลิตกระบวนการและปัจจัย ซึ่งเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ

2. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ พบว่าสถานศึกษาจัดโครงสร้างการบริหารงานไว้ 7 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารบุคคล กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารงานทั่วไป กลุ่มงานเทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มงานตรวจสอบภายในและกลุ่มงานกิจการนักเรียน ทั้งนี้กำหนดผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ความสามารถตามกลุ่มงานให้มีความชัดเจนที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากนั้นดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาสถานศึกษา กำหนดแผนปฏิบัติการประจำปีไว้เป็นแผนหลักและจำแนกแผนย่อยได้แก่ แผนปฏิบัติงานของกลุ่มงาน แผนปฏิบัติงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ แผนปฏิบัติงานส่วนบุคคล และสถานศึกษาจัดให้มีการติดตาม

ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ประกอบด้วย คณะกรรมการ 3 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, รองผู้อำนวยการสถานศึกษา, หัวหน้างาน ชุดที่ 2 หัวหน้าโครงการ/กิจกรรม และชุดที่ 3 หัวหน้าสายชั้น เพื่อการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบตามแผนงาน โครงการ/กิจกรรม ได้สะดวกและดำเนินงานตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดและได้ข้อมูลสารสนเทศที่มีการจัดเก็บเป็นหมวดหมู่ ทั้งนี้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาเพิ่มเติมจำนวน 1 ชุด คือผู้แทนของชุมชน/ท้องถิ่นในการสนับสนุนการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เนื่องจากบางสถานศึกษามีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ สามารถเชิญบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความสามารถในด้านที่สถานศึกษาต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักทดสอบทางการศึกษา (2554จ, น.40-48) กล่าวว่า การกำหนดผู้รับผิดชอบเพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกขนาด ไม่ว่าจะขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ ควรจัดทำคำสั่งมอบหมายงานให้ชัดเจนตามความเหมาะสม บริบท และจำนวนบุคลากร ส่วนในการดำเนินการนั้นสถานศึกษาที่มีบุคลากรจำกัดอาจเชิญบุคลากรในท้องถิ่น ได้แก่ ผู้แทนชุมชน ผู้ปกครองที่มีความสามารถเฉพาะด้านเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้บุคคลหนึ่งอาจต้องรับผิดชอบงานมากกว่า 1 หรือ 2 งานก็ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Floit (2000) ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการทบทวนการดำเนินงานจากภายนอก จะมีส่วนช่วยให้กระบวนการพัฒนาโรงเรียนแบบบูรณาการและได้ระบุให้เห็นถึงประเด็นบรรยากาศการเรียนรู้ด้วย

3. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พบว่า มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ซึ่งเป็นการพัฒนาคน พัฒนางาน พัฒนาคุณภาพการศึกษา จนเกิดเป็นวัฒนธรรมของสถานศึกษา หากมีปัญหา/อุปสรรคใดๆสถานศึกษาร่วมกันวิเคราะห์และทบทวนกระบวนการดำเนินงานย้อนกลับทั้งองค์ประกอบที่ 1-7 โดยใช้กระบวนการ PDCA ทุกองค์ประกอบ เป็นการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การสร้างเสริมเจตคติที่ดีในการอ่านและการเรียนภาษาต่างประเทศ ปลุกฝังผู้เรียนให้มีจุดแข็ง คือรักความเป็นไทย วัฒนธรรมไทย กตัญญูและซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องแล้วนั้น สถานศึกษาควรพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ได้แก่ การปลุกฝังในเรื่องรักการอ่าน กิจกรรมห้องสมุด ส่งเสริมการเรียนรู้จัดกิจกรรมให้หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมล เสาวภาคสุข (2554) ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีแนวทางการจัดกิจกรรมการพัฒนาตามกระบวนการ PDCA ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ คุ่มชาติ (2556) ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย มีการจัดประชุมและสร้าง

ความเข้าใจ วางแผนการดำเนินงานตามแผน สร้างเครื่องมือและกำกับตามการดำเนินงาน ประเมินผล การดำเนินงานและนำผลการประเมินไปปรับปรุงการดำเนินงานในครั้งต่อไป

2. แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

จากการวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในการเสนอแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 มาสังเคราะห์เป็นแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบ นำมาใช้เป็นแนวทางทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ได้เป็นบางองค์ประกอบ เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จำแนกขนาดโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ ทั้งนี้โรงเรียนขนาดเล็กจะมีปัญหาการดำเนินงาน มีข้อจำกัดในเรื่องบุคลากรจำนวนน้อย งบประมาณจำกัด จึงมีการปรับวิธีการและการดำเนินงานให้อยู่ในแนวปฏิบัติเดียวกัน ซึ่งให้โรงเรียนขนาดเล็กดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมาย หากมีปัญหา/อุปสรรคใดๆ สถานศึกษาร่วมกันวิเคราะห์และทบทวนในแต่ละองค์ประกอบมีการตรวจสอบ ปรับปรุงและพัฒนา ก่อนจะดำเนินงานในองค์ประกอบถัดไปตามกระบวนการ PDCA เป็นการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549, น.9-11) กล่าวว่า เทคนิคการบริหารและการจัดการที่ใช้แล้วประสบความสำเร็จคือหลักการ 4M's เป็นการบริหารจัดการ ปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดการ ทำให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ng (2008) พบว่าการประกันคุณภาพภายในในแต่ละระยะมีลักษณะของความท้าทาย การเปลี่ยนแปลง และมีความสมดุลระหว่างความละเอียดอ่อนและความหลากหลายระหว่างมาตรฐานและนวัตกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tshanen-Moran, et al. (2000) ผลการศึกษาพบว่า ภาวะครูและผู้บริหารได้ปฏิบัติงานในหน้าที่โดยใช้การรวมพลังทุกชั้นตอนเริ่มต้นตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน และการปรับปรุงการดำเนินงาน ผลจากการดำเนินงานแบบรวมพลังทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โรงเรียนพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ควรจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการในงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้กับผู้บริหารและครูทุกคนเพื่อเพิ่มพูนความรู้แนวทางการปฏิบัติ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

2. สถานศึกษาทุกขนาดในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ควรดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบตามกระบวนการ 8 องค์ประกอบ โดยยึดกรอบการดำเนินงาน 2 ปีจจัยและประยุกต์ใช้กระบวนการ PDCA ในแต่ละองค์ประกอบให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ควรนำแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ในการบริหารการจัดการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กมล เสาวภาคสุข. (2555). การเสนอแนวทางการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายใน เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์, นครสวรรค์.
- ณัฐพล ชุมวราฐายี. (2545). บันไดสู่การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: นู๊ค พอยท์.
- วีระยุทธ ชาตะกาญจน์. (2552). เทคนิคการบริหารสำหรับนักศึกษามืออาชีพ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิพรีน(1991).
- ศิริรัตน์ คุ่มชาติ. (2556). แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สหวิทยาเขต แสนตอจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา 41. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2. (2557). แผนปฏิบัติการราชการประจำปี 2558 เอกสารลำดับที่ 33/2557 กลุ่มนโยบายและแผน. นครสวรรค์: ผู้แต่ง.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2553). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). *แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2554). *แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2554). *การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2554). *การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2554). *การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2554). *การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). *การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2554ข). *การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). *เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน” แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สุพัตร์ พิบูลย์. (2556). *การประกันคุณภาพการศึกษา ในเอกสารการสอนชุดวิชาพื้นฐานวิชาชีพศึกษาศาสตร์* หน่วย 11 น. 1-37. (พิมพ์ครั้งที่ 4), นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). *ห้องเรียนมิติใหม่ในศตวรรษที่ 21*. เอกสารประกอบการประชุมผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 (ส่วนที่ 2).
- Floit, D. J. (2000). *The effects of the quality assurance external review on Illinois High School*, Doctoral dissertation (Educational administration). Illinois University.

Ng, P. T. (2008). The phases and paradoxes of educational quality assurance: The case of the Singapore Education System, *Quality Assurance in Education: An International Perspective*, 16(2), 112-125.

Tschannen-Moran, et al. (2000). Creating smarter school through collaboration. *Journal of Educational Administration*, 38(3), 247-271.

*****